

Mestna občina **Novo mesto**

Župan

Seidlova cesta I
8000 Novo mesto
T: 07 39 39 244
F: 07 39 39 269

mestna.obcina@novomesto.si
www.novomesto.si

Številka: 007-10/2017
Datum: 17. 5. 2017

**OBČINSKI SVET
MESTNE OBČINE NOVO MESTO**

ZADEVA: PREDLOG ODLOKA O NAČRTU ZA KAKOVOST ZRAKA
NA OBMOČJU MESTNE OBČINE NOVO MESTO TER
PREDLOG PODROBNEJŠEGA PROGRAMA UKREPOV

Pravna podlaga: Statut Mestne občine Novo mesto (Dolenjski uradni list, št. 33/16)

Pripravljaivec gradiva: Ministrstvo za okolje in prostor

Poročevalci: mag. Jože Kobe, vodja urada za gospodarske javne službe
mag. Jože Jurša, Direktorat za okolje, Ministrstvo za okolje
in prostor

Predlog sklepov:

S K L E P I:

Občinski svet Mestne občine Novo mesto se seznani s predlogom Odloka o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto ter predlogom Podrobnejšega programa ukrepov, ki ju je pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z Občinsko upravo Mestne občine Novo mesto, št. 007-81/2017/4 z dne 17. 5. 2017.

S K L E P II:

Občinski svet Mestne občine Novo mesto soglaša z nalogami občine, vključno z opredelitvijo sredstev za njihovo izvedbo, kot to izhaja iz predloga Odloka o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto in Podrobnejšega programa ukrepov iz prejšnje točke.

Z naslednjimi dodatnimi pogoji:

- I. Med kratkoročne ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti naj se v doda dodatna točka z naslednjim besedilom:
»Agencija mora zagotoviti minimalno dva merilna mesta na območju mesta Novo mesto najkasneje do konca leta 2017 in vzpostaviti direkten (online) prikaz merjenih podatkov.«

II. Izbriše se ukrep

»4.2.30 Omejevanje hitrosti na avtocestah in hitrih cestah na območjih s slabo kakovostjo zraka v času, ko agencija razglasi čezmerno onesnaženost«

mag. Gregor Macedoni

župan

PRILOGE:

1. Obrazložitev
2. Predlog Odloka o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto,
3. Predlog podrobnejšega programa ukrepov

Na podlagi prvega odstavka 24. člena v zvezi s šestim odstavkom 23. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US in 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 in 30/16) in za izvajanje prvega odstavka 15. člena Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11 in 8/15) izdaja Vlada Republike Slovenije

**Odlok
o
načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto**

1. člen
(namen)

Ta odlok določa:

- območje izvajanja ukrepov, ki je s Sklepom o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 58/11) opredeljeno kot podobmočje z oznako SI32 in je na podlagi Odredbe o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zraka (Uradni list RS, št. 50/11) zaradi čezmerne onesnaženosti zunanjega zraka (v nadaljnjem besedilu: zrak) z delci PM₁₀ uvrščeno v razred največje obremenjenosti,
- ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ za doseganje skladnosti z mejnimi vrednostmi za PM₁₀ s ciljem zmanjšati škodljive vplive na zdravje in okolje,
- spremljanje učinkov izvajanja, noveliranje in čas izvajanja ukrepov iz prejšnje alineje,
- odgovorne organe za pripravo in izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznostmi povzročiteljev obremenitve, obveznostmi izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja,
- podrobnejši program ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ (v nadaljnjem besedilu: podrobnejši program ukrepov),
- program za analizo vzrokov onesnaženosti, spremljanje učinkov ukrepov in podporo novelaciji načrta.

2. člen
(določitev območja največje obremenjenosti)

Območje obremenjenosti z delci PM₁₀ je območje Mestne občine Novo mesto (v nadaljnjem besedilu: občina).

3. člen
(opis onesnaženja in ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti)

(1) Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaževanja, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznosti povzročiteljev obremenitve, obveznosti izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, so določeni v prilogi, ki je sestavni del tega odloka.

(2) Pri intenzivnosti izvajanja posameznih ukrepov se upošteva tudi njihov prispevek k zmanjševanju onesnaženosti z delci PM_{2,5} in drugimi onesnaževali zunanjega zraka, zmanjševanju lokalne obremenjenosti s hrupom ter sinergije z zmanjševanjem izpustov toplogrednih plinov.

4. člen

(spodbude države in občine)

(1) Investicijski projekti gospodinjstev zamenjave kotlov na vse vrste goriv z novimi napravami za ogrevanje stavb ter obnova posameznih elementov ali celotnega zunanjskega ovoja stavb, ki jih spodbuja Eko sklad j.s. in veliki zavezanci z nepovratnimi sredstvi na podlagi predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih (v nadaljnjem besedilu: subvencije), se spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občine.

(2) Pri podeljevanju subvencij se upoštevajo načini ogrevanja, ki imajo najmanjši vpliv na kakovost zraka in ustrezni občinski energetske strateški in prostorski dokumenti.

(3) Eko sklad j.s. pri potrditvi programa za izboljšanje energetske učinkovitosti iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih upošteva določbe tega odloka.

5. člen

(kratkoročni ukrepi)

(1) Agencija Republike Slovenije za okolje (v nadaljnjem besedilu: agencija) dnevno napoveduje možnost čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ za prihodnje dni na območju iz 2. člena tega odloka.

(2) Agencija razglasi obdobje povečane onesnaženosti s PM₁₀ na območju iz 2. člena tega odloka v naslednjih primerih:

- če je prejšnji dan raven PM₁₀ na vsaj enem merilnem mestu v merilni mreži agencije in občine večja od dnevne mejne vrednosti za PM₁₀ in hkrati agencija oceni, da je zaradi predvidenih meteoroloških razmer zelo velika verjetnost, da bo do presežanja dnevne mejne vrednosti prišlo v tekočem dnevu ali
- če ni prejšnji dan raven PM₁₀ presežala dnevne mejne vrednosti za PM₁₀, vendar je povprečna raven PM₁₀ v tekočem dnevu od začetka dne do 16. ure na vsaj enem merilnem mestu v merilni mreži agencije ter Novega mesta in sosednjih občin večja od dnevne mejne vrednosti za PM₁₀ in hkrati agencija oceni, da je naslednji dan zaradi predvidenih meteoroloških razmer zelo velika verjetnost za presežanje mejnih vrednosti PM₁₀.

(3) V primeru razglašene čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ je priporočljivo, da posamezniki in pravne osebe prispevajo k zmanjšanju emisij z delci PM₁₀ tako, da:

- zmanjšajo ogrevanje stanovanjskih in poslovnih prostorov;
- uporabljajo goriva, ki sproščajo nižje emisije delcev, če imajo to možnost;
- intenzivno uporabljajo javni prevoz in druge oblike trajnostnega transporta;
- zmanjšajo uporabo osebnih vozil;
- ne izvajajo dejavnosti na prostem, ki povzročajo razpršene emisije prahu (npr. gradbišča, pometanje cest, suhega listja);
- ne uporabljajo sekundarnega ogrevanja na biomaso.

(4) V primeru razglašene čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ upravljavci cest omejijo hitrost motornih vozil na avtocestah in hitrih cestah.

(5) Agencija razglasi prenehanje obdobja povečane onesnaženosti s PM₁₀, ko oceni, da zaradi spremenjenih meteoroloških razmer mejne vrednosti za PM₁₀ tekoči ali naslednji dan ne bodo več prekoračene.

(6) O razglasitvi in prenehanju obdobja povečane onesnaženosti s PM₁₀ iz drugega in petega odstavka tega člena ter o priporočilih iz tretjega odstavka tega člena agencija nemudoma obvesti občino ter sredstva javnega obveščanja, o obveznostih iz četrtega odstavka tega člena pa tudi upravljavca cest..

6. člen

(podrobnejši program ukrepov)

(1) Na podlagi ukrepov iz priloge tega odloka Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) sprejme podrobnejši program ukrepov za tri koledarska leta, ki je finančno ovrednoten.

(2) Podrobnejši program ukrepov iz prejšnjega odstavka pripravi ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino in ga predloži vladi v sprejetje vsaka tri leta, najpozneje v treh mesecih po sprejetju odloka ali do konca septembra tistega leta, v katerem se ta program izteče, za naslednja tri leta. Podrobnejši program ukrepov se sprejme po enakem postopku kot ta odlok.

(3) Če se v okolju bistveno spremenijo okoliščine, ki imajo pomemben in takojšen vpliv na kakovost zraka, ter bi ustrezen ukrep lahko prispeval k izboljšanju kakovosti zunanega zraka, pa ni vključen v prilogo tega odloka, se podrobnejši program ukrepov iz prvega odstavka tega člena lahko dopolni s tem ukrepom.

7. člen

(program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)

(1) Agencija v sodelovanju z občino pripravi program za spremljanje onesnaženosti zraka, ugotavljanje vzrokov čezmernih obremenitev in analizo učinkov ukrepov, ga po potrebi dopolnjuje in izvaja.

(2) Program iz prejšnjega odstavka vsebuje:

- a) evidence in scenariji izpustov,
- b) sistem za spremljanje kakovosti zraka in disperzijskih karakteristik atmosfere,
- c) disperzijsko modeliranje,
- d) receptorsko modeliranje.

(3) Pri ugotavljanju vpliva virov na onesnaženost zraka se ločeno določa prispevek virov iz območja največje obremenjenosti iz 2. člena tega odloka ter prispevek regionalnih virov in prispevek čezmejnega onesnaževanja.

(4) Agencija pripravi letno poročilo o izvajanju programa iz prejšnjega odstavka do 31. marca za preteklo leto.

8. člen

(noveliranje načrta)

Na podlagi analize spremljanja učinkov izvajanja ukrepov iz priloge tega odloka in drugih analiz iz prejšnjega člena tega odloka ter najboljših rešitev stanja tehnike in dobrih praks

ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z drugimi ministrstvi in občino predlaga vladi spremembe in dopolnitve odloka najpozneje do konca leta 2019, če so spremembe takšne narave in obsega, da zahtevajo spremembo tega odloka.

9. člen

(usklajevanje in nosilci ukrepov)

(1) Ukrepe usklajuje ministrstvo, pristojno za okolje.

(2) Nosilci ukrepov na državni ravni so ministrstva, pristojna za okolje, promet, energijo, gospodarstvo in gozdarstvo ter izvajalci obveznih državnih gospodarskih javnih služb, na občinski ravni pa organi občine ter izvajalci lokalnih gospodarskih javnih služb, kakor so določeni v prilogi tega odloka.

(3) Med nosilce ukrepov se štejejo tudi osebe, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, in povzročitelji obremenitve (pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost, ter posamezniki na območju občine).

10. člen

(čas izvajanja ukrepov)

Izvajanje ukrepov iz tega odloka in programa iz prvega odstavka 6. člena tega odloka traja najmanj, dokler kakovost zunanjega zraka tri koledarska leta zapored ne doseže mejnih vrednosti za delce PM₁₀, kakor so določene v predpisu, ki ureja kakovost zunanjega zraka.

11. člen

(podrobnejši program ukrepov za obdobje 2017 do 2019)

Podrobnejši program ukrepov zmanjševanja onesnaženosti z delci PM₁₀ se za leta 2017, 2018 in 2019 sprejme v treh mesecih po sprejetju tega odloka.

12. člen

(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega odloka preneha veljati Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto (Uradni list RS, št. 108/13).

13. člen

(začetek veljavnosti)

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.

Ljubljana, dne

EVA 2017-2550-0024

Vlada Republike Slovenije
dr. Miro Cerar
predsednik

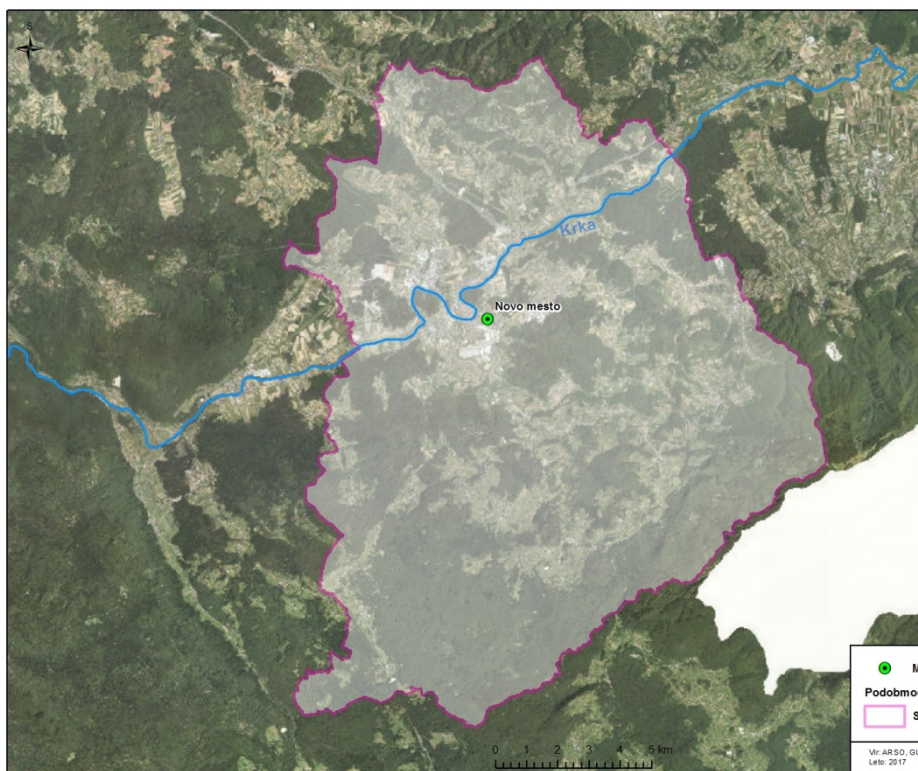
PRILOGA: Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaženosti, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov

1. Opis območja prekomerne onesnaženosti

Območje čezmerne onesnaženosti, ki obsega Mestno občino Novo mesto, je opredeljeno kot podobmočje SIC_NM v območju SIC (celinsko območje). Na tem podobmočju so glede na Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št 9/11 in 8/15) presežene mejne vrednosti za delce PM₁₀, zato je območje uvrščeno v I. stopnjo onesnaženosti. Območje prekomerne onesnaženosti SIC_NM se nahaja v gričevnati pokrajini Dolenjske. Na območju Mestne občine Novo mesto, ki obsega 236 km², živi približno 36.500 prebivalcev. Največje naselje je Novo mesto, ki leži v zavoju reke Krke. Območje je slabo prevetreno. V hladni polovici leta pogosto nastajajo temperaturne inverzije, ki poslabšajo razmere za širjenje onesnaženosti zraka. Območje čezmerne onesnaženosti z vrisanim merilnim mestom, kjer se spremlja onesnaženost zraka v okviru Državne merilne mreže za spremljanje kakovosti zunanjega zraka, je prikazano na sliki 1. Na lokaciji Novo mesto se od leta 2010 izvajajo meritve koncentracij delcev PM₁₀. Gauss-Kruegerjevi koordinati in tip merilnega mesta ter tip območja so podani v preglednici 1.

Preglednica 1: Gauss-Kruegerjevi koordinati in tip merilnih mest ter tip območja na podobmočju SIC_KR za merilno mesto v okviru Državne merilne mreže za spremljanje kakovosti zunanjega zraka.

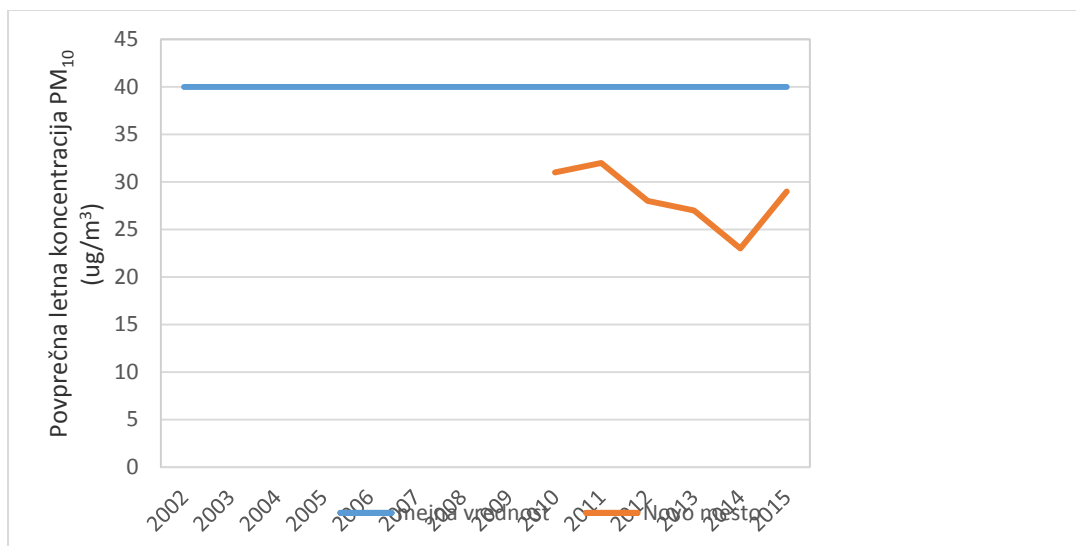
Merilno mesto	GKKy	GKKx	Tip merilnega mesta	Tip območja
Novo mesto	514163	73066	ozadje	mestno

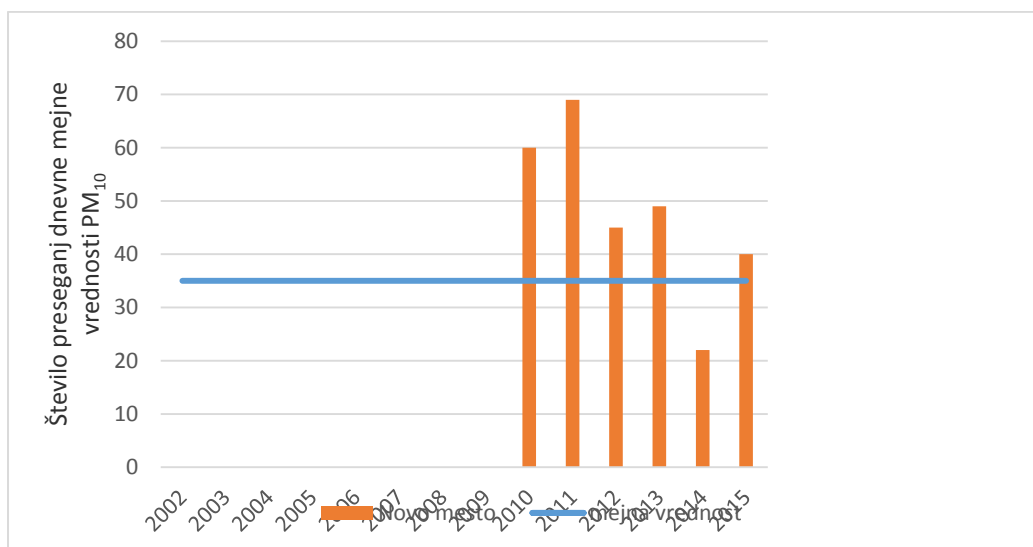
Slika 1: Območje čezmerne onesnaženosti in lokaciji merilnih mest v okviru Državne merilne mreže za spremljanje kakovosti zunanjega zraka.

2. Raven onesnaženosti z delci PM₁₀

Za delce PM₁₀ so predpisane letne in dnevne mejne vrednosti. Letna mejna vrednost znaša 40 µg/m³, dnevna mejna pa 50 µg/m³ in je lahko presežena največ 35-krat v koledarskem letu. Rezultati meritev ravni onesnaženosti z delci PM₁₀ v obdobju med 2010 in 2015 so prikazani na slikah 2 in 3. Na sliki 2 so prikazane povprečne letne koncentracije delcev, na sliki 3 pa število preseganj dnevne mejne vrednosti v posameznem koledarskem letu. Letna mejna vrednost na merilnem mestu v Novem mestu v obdobju izvajanja meritev ni bila presežena. Bolj problematična so preseganja dnevne mejne vrednosti, ki so omejena na hladno polovico leta. Najbolj problematični meseci so januar in februar ter november in december. V Novem mestu dovoljeno število preseganj dnevne mejne vrednosti v obdobju med 2010 in 2015 ni bilo preseženo le v letu 2014. Razlike med posameznimi leti so predvsem posledica meteoroloških pogojev v hladni polovici leta. Višje koncentracije delcev in s tem tudi večje število preseganj so povezani z daljšimi obdobji stabilnega vremena, ko prihaja do nastanka izraziti temperaturnih inverzij. Po drugi strani pa so daljša padavinska obdobja, pogosti prehodi vremenskih front in višje temperature povezani z nižjimi nivoji delcev.

Slika 2: Povprečne letne vrednosti PM₁₀ na merilnem mestu v Mestni občini Novo mesto.

Slika 3: Število preseganj dnevne mejne vrednosti PM₁₀ na merilnem mestu v Mestni občini Novo mesto.

3. Viri onesnaževanja

Izpusti celotnega prahu iz industrijskih virov na območju Mestne občine Novo mesto v letu 2014 so prikazani v preglednici 2, primerjava z letom 2011 pa v preglednici 3. Primerjava med letoma 2011 in 2014 kaže, da se je obseg izpustov industrijskih virov v tem obdobju zmanjšal. Lokacije posameznih večjih industrijskih virov in obremenjenost državnih cest glede na PLDP (Povprečni letni dnevni promet) so prikazane na sliki 4.

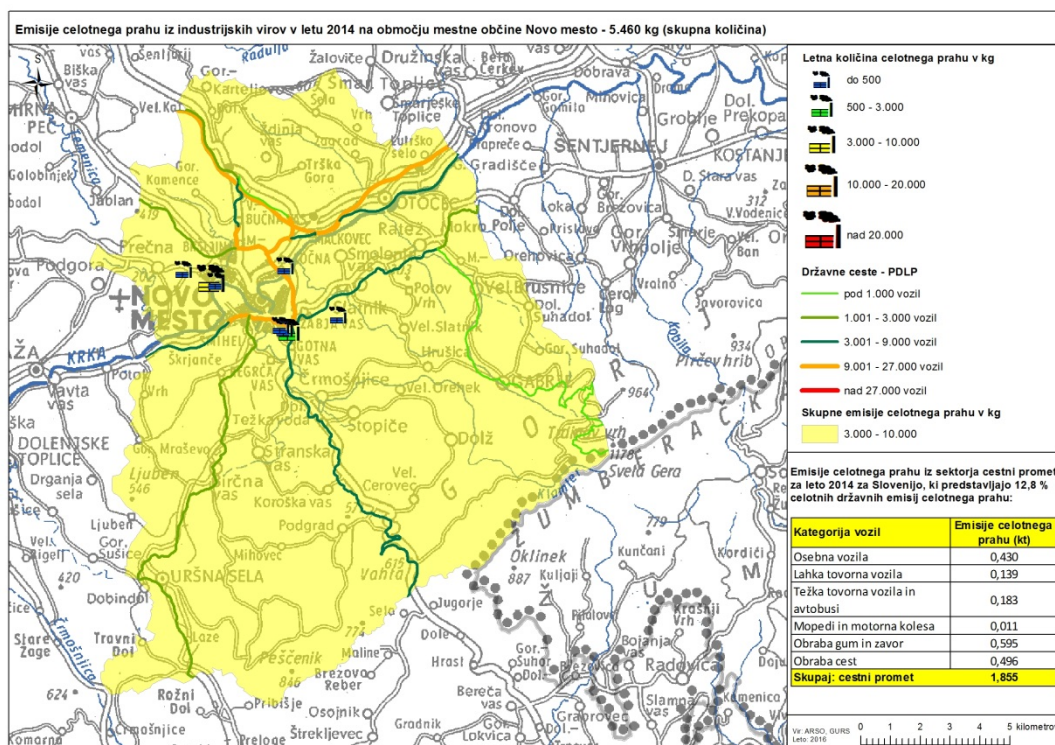
Preglednica 2: Emisije celotnega prahu iz industrijskih virov na območju Mestne občine Novo mesto v letu 2014 (vir: REMIS, Register nepremičnih virov onesnaževanja zraka v Sloveniji)

Vir	Emisije celotnega prahu (kg/leto)
URSA SLOVENIJA, D.O.O.	3,718
Revoz, d.d.	878
Jata - Emona, d.o.o., Mešalnica krmil	330
TPV d.d., PE Novo mesto	248
KRKA d.d.	239
TPV Avto d.o.o. PE Novo mesto	32
BOBIČ YACHT INTERIOR, notranja oprema d.o.o.	14
Ostali viri *	1
Skupaj	5,460

*posamezni vir ne presega 10 kg na leto

Preglednica 3: Emisije celotnega prahu iz industrijskih virov na območju Mestne občine Novo mesto v letih 2011 in 2014

Leto	Emisije celotnega prahu (kg/leto)
2011	8,919
2014	5,460

Slika 4: Lokacije posameznih virov emisij celotnega prahu v Mestni občini Novo mesto.

Na merilnem mestu Novo mesto je bilo v obdobju med 9.1.2013 in 12.1.2014 izvedeno vzorčenje z namenom določitve virov s pomočjo receptorskega modeliranja. V preglednici 4 so prikazane ravni delcev, vključno s prekoračitvami dnevne mejne vrednosti. Porazdelitev

po virih v celotnem in zimskem obdobju, ki je bila pridobljena s pomočjo modela PMF (Positive Matrix Factorization), je prikazana v preglednici 5. Rezultati receptorskega modeliranja kažejo, da na ravni delcev vplivajo trije poglavitni viri, ki so na letnem nivoju zastopani približno v enakih deležih. Delež prometa in resuspenzije na letnem nivoju predstavlja 35 %, v zimskem obdobju pa 21 %. Delež sekundarnih anorganskih delcev, ki nastajajo z oksidacijo in pretvorbo plinastih izpustov (predvsem SO₂, NO_x in NH₃) znaša približno tretjino tako na letnem nivoju kot tudi v zimskem obdobju (letni nivo 35 %, zimsko obdobje 37 %). Ravni sekundarnih delcev imajo bolj regionalen značaj in odražajo stanje na širšem območju, saj nanje bolj kot lokalni izpusti vpliva transport zračnih mas. Izpusti zaradi izgorevanja lesne biomase predstavljajo v zimskem obdobju 42 %, na celoletnem nivoju pa 30 %. V zimskem obdobju so posebej obravnavani dnevi z preseženo dnevno mejno koncentracijo delcev PM₁₀. Rezultati so prikazani v preglednici 6. Povprečna dnevna koncentracija v dneh, ko je prišlo do preseganja, je znašala 65 µg/m³. V primerjavi z dnevi, ko dnevna meja vrednost ni bila presežena, se je najbolj povečal delež povezan z izgorevanjem lesne biomase. Delež tega vira je bil v teh dneh 51 %, kar v povprečju predstavlja kar 33 µg/m³.

Preglednica 4: Povprečne koncentracije delcev PM₁₀ in število prekoračitev mejne dnevne vrednosti na merilnem mestu Novo mesto.

	Delci PM ₁₀	
	Cp [µg/m ³]	>MV
zimsko obdobje (9.1.-31.3.2013 in 1.10.2013-12.1.2014)	37	43
poletno obdobje (1.4.-30.9.2013)	16	0
celotno obdobje (15.1.2014-16.1.2015)	27	43

Cp povprečna koncentracija v danem obdobju

MV število primerov s preseženo dnevno mejno vrednostjo 50 µg/m³

Preglednica 5: Ocena Viri delcev PM₁₀ s pripadajočimi indikatorji, dobljenimi s statističnim modelom PMF

Prevladujoči indikatorji	Časovni vzorec pojavljanja	Vir delcev	Delež vira celotno obdobje	Delež vira zima
levoglukozan, PAH, kalij, EC, OC, kadmij	zima	izgorevanje biomase	30 %	42 %
nitrat, sulfat, amonij	celo leto	sekundarni anorganski delci	35 %	37 %
aluminij, kalcij, magnezij, železo, kobalt, galij, vanadij, cink, mangan, baker, krom, železo, antimon, EC	celo leto	promet, resuspenzija	35 %	21 %

PAH: benzo(a)antracen, benzo(b,j,k)fluoranten, benzo(a)piren, indeno(1,2,3-cd)piren, dibenzo(a,h)antracen
EC-elementarni ogljik, OC-organski ogljik

Preglednica 6: Porazdelitev virov delcev PM₁₀ glede na njihovo koncentracijo (nad in pod 50 µg/m³) v zimskem obdobju med 4.11.2010 in 8.2.2011.

Vir delcev	C _{PM10} < 50 µg/m ³		C _{PM10} > 50 µg/m ³	
zgorevanje biomase	11 µg/m ³	37 %	33 µg/m ³	51 %
sekundarni anorganski delci	11 µg/m ³	38 %	22 µg/m ³	34 %
promet, resuspenzija	7 µg/m ³	25 %	10 µg/m ³	15 %

4. Ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti in odgovorni organi za izvajanje ukrepov

Ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti zraka so usmerjeni na zmanjševanje emisij zaradi ogrevanja stavb (URE in OVE in odmik od uporabe fosilnih goriv) in emisij prometa. Del ukrepov, ki ne zahtevajo velikih finančnih virov, je usmerjenih v promocijo, komuniciranje, ozaveščanje, informiranje ciljnih javnosti in na demonstracije dobrih praks in so enakovredni tistim, ki zahtevajo znatna finančna sredstva.

4.1 Ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije

Osnovni cilj pri načrtovanju ukrepov glede ogrevanja stavb je zmanjšanje potrebe po toplotni energiji. V naslednjem koraku so ukrepi usmerjeni v spodbujanje ogrevanja stavb z daljinskim ogrevanjem, vključno z DOLB ter ogrevanja s plinom na zgoščenih območjih poselitve. Na preostalem delu nezgoščene poselitve pa so ukrepi usmerjeni k spodbujanju zamenjave zastarelih malih kurilnih naprav z novimi ali s toplotnimi črpalkami in ozaveščanje ter informiranje uporabnikov teh naprav o načinu upravljanja, ki povzroča čim manjše izpuste delcev.

4.1.1 Ogrevanje s plinom

4.1.1.1 Širitev plinovodnega omrežja

Občina bo skupaj s koncesionarjem dogradila plinovodno omrežje znotraj obstoječega območja plinifikacije.

Nosilki ukrepa: občina, koncesionar.

4.1.1.2 Priključevanje objektov na plinovodno omrežje

Plin je okolju prijazno in najbolj kakovostno fosilno gorivo. Ker ima občina večinoma vzpostavljeno plinovodno omrežje, bo občane na območjih spodbujala k priključevanju objektov.

Država lahko za nakup plinskih kondenzacijskih kotlov zagotavlja dodatne spodbude na območjih, kjer je kot prednostni način ogrevanja določena oskrba z zemeljskim plinom.

Država bo spodbujala zavezance skladno z Uredbo o zagotavljanju prihrankov energije, da bodo na območju občine izvajali ustrezne investicije iz uredbe s ciljem, da se poveča število gospodinjstev, ki se bodo priključila na plinovodno omrežje.

Nosilki ukrepa: država, občina

4.1.2 Ukrepi na področju naprav za ogrevanje gospodinjstev

4.1.2.1 Dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z ustrežnejšimi kurilnimi napravami in drugimi načini ogrevanja z obnovljivimi viri energije

Zastarele kurilne naprave za ogrevanje gospodinjstev so eden izmed glavnih virov onesnaževanja zraka z delci PM₁₀. Da bi spodbudili pospešeno zamenjavo zastarelih kurilnih naprav s sodobnejšimi, varnejšimi in varčnejšimi (energetska učinkovitost novih kurilnih naprav je najmanj 90 %) in hkrati upoštevali cilje za povečanje deleža obnovljivih virov v energetske bilanci na državni ravni, se v okviru razpisov države za spodbujanje vgradnje sodobnih kurilnih naprav na biomaso, toplotnih črpalk in drugih načinov uporabe obnovljivih virov energije za ogrevanje določijo ugodni pogoji.

Nosilki ukrepa: država, občina

4.1.2.2 Svetovanje in informiranje občanom za boljše posluževanje malih kurilnih naprav in merjenje vlažnosti lesne biomase

Izvajalci dimnikarskih storitev letno prihajajo v gospodinjstva, ki imajo male kurilne naprave na trdno gorivo lahko bistveno vplivajo na porabo goriv – njihov izkoristek kot na izpuste delcev iz malih kurilnih naprav.

Izvajalci dimnikarskih storitev bodo ob vsakem obisku in opravljanju storitev sprotno ocenjevali:

- stanje male kurilne naprave in ustreznost njene uporabe (vzdrževanje, pomanjkljivosti, dovod zraka, ipd.),
- stanje dimnika in odvodnih naprav ter njihovo čiščenje in vzdrževanje,
- stanje trdnih goriv (da so brez kemičnih primesi in premazov; vlažnost drv) in primernost njihovega skladiščenja.

Izvajalci dimnikarskih storitev bodo informirali uporabnike dimnikarskih storitev o energetske učinkovitosti malih kurilnih naprav in svetovali glede izbire, vzdrževanja in uporabe malih kurilnih naprav in z njimi povezanih dimovodnih naprav, zračnikov in pomožnih naprav.

Izvajalci dimnikarskih storitev kot sestavni del svoje dejavnosti svetujejo občanom glede uporabe malih kurilnih naprav, vključno s pregledom kakovosti in meritvami vlažnosti lesne biomase in s posebnim poudarkom na preprečevanju kurjenja vlažnih drv. Ob morebitnih manjših pomanjkljivostih na napravah in gorivu bodo občanom dana priporočila in navodila, kako jih odpraviti, da bodo doseženi boljši izkoristek goriva, manjši izpusti delcev in večja varnost uporabe kurilnih naprav. Ministrstvo, pristojno za okolje, bo organiziralo dodatno izobraževanje vseh izvajalcev dimnikarskih storitev, zagotovilo zgibanke in finančno pokritje dodatnih stroškov izvajalcev dimnikarskih storitev.

Ministrstvo pristojno za okolje bo v letu 2017 vsem izvajalcem dimnikarskih storitev nabavilo merilnike vlažnosti drv.

Izvajalci dimnikarskih storitev bodo ob vsakem opravljanju storitev gospodinjstvu ponudili meritev vlažnosti drv, v vsakem primeru pa so jo dolžni opraviti na zahtevo gospodinjstva.

Izvajalci dimnikarskih storitev bodo dajali ob opravi svoje storitve (če bodo izmerili, da ima mala kurilna naprava majhen izkoristek in prevelike izpuste) gospodinjstvom nasvet, da je zaradi enega ali obeh vzrokov potrebno napravo zamenjati s sodobno, vključno z informacijo, da država na območjih preseganj preko razpisov Eko sklada zagotavlja po Odlokih o načrtu za kakovost zraka dodatne finančne spodbude za zamenjavo zastarelih malih kurilnih naprav.

Občinska uprava bo zagotovila promocijo svetovanja izvajalcev dimnikarskih storitev v občinskih sredstvih javnega obveščanja.

Ocenjuje se, da je glede na sedanje stanje s pravilnim posluževanjem naprav in uporabo zračno suhe biomase tehnično mogoče zmanjšati izpuste delcev iz obstoječih malih kurilnih naprav v povprečju za 50 %, porabo goriva pa za 15 %. Cilj je, da v treh letih z izobraževanjem in ozaveščanjem občanov dosežemo 20-odstotno zmanjšanje emisij trdnih delcev iz malih kurilnih naprav na trdno gorivo ter hkrati zmanjšamo specifično porabo trdnih goriv za 10 % samo s tem ukrepom.

Nosilci ukrepa: država, občina, izvajalci dimnikarske javne službe

4.1.2.3 Izobraževanje in vzpostavitev posebnega spletnega mesta za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za gospodarstvo, in ministrstvom, pristojnim za gozdarstvo, vzpostavi, vzdržuje in izboljšuje odzivno spletno mesto za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah. Občina vzpostavi povezavo na spletno stran tega ministrstva.

Za uspešno uporabo informacij s spletnih mest se izvaja promocija spletnega mesta in se informacije lahko sporočajo gospodinjstvom tudi na druge načine. Občina pred vsako kurilno sezono na krajevno primeren način oglašuje spletno mesto in v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za okolje, po svoji oceni na podlagi vsebin s spletnega mesta v gospodinjstva dostavlja ustrezna tiskana gradiva.

Ministrstvo, pristojno za okolje, pred začetkom kurilne sezone in v posebnem obdobju možnega poslabšanja kakovosti zraka v okviru napovedi, objavi tudi informacijo o pomebnosti pravilne uporabe lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah in drugih ukrepih, ki zmanjšujejo izpuste.

Nosilki ukrepa: država, občina

4.1.2.4 Izvajanje poostrenega nadzora nad kurjenjem odpadkov v malih kurilnih napravah

Država izvaja poostren nadzor nad kurjenjem gorljivih odpadkov v malih kurilnih napravah. V ta namen bo povečala učinkovitost delovanja dimnikarske službe za izvajanje tega ukrepa in izboljša sistem za izvedbo ukrepa.

Ministrstvo, pristojno za okolje, bo v enem letu od sprejetju tega odloka na vladi pripravilo vse potrebne predpise in zagotovilo učinkovit sistem za nadzor ob sumu kurjenja gorljivih odpadkov v mali kurilni napravi.

Ministrstvo, pristojno za okolje, bo v enem letu od sprejetju tega odloka povečalo odzivnost ob prijavah suma kurjenja gorljivih odpadkov v malih kurilnih napravah.

Inšpektorat, pristojen za okolje, ob začetku kurilne sezone, enkrat v kurilni sezoni ter enkrat izven kurilne sezone izvaja povečano število poostrenih nadzorov. Pri tem sodeluje tudi z ministrstvom, pristojnim za zdravje, na tak način, da se ob ugotovljenih kršitvah intenzivno in sprotno komunicira z javnostjo, s ciljem v celoti odpravi pojavljanje te kršitve.

Nosilka ukrepa: država

4.1.2.5 Zagotavljanje kakovosti lesnih goriv v malih kurilnih napravah preko skupne spletne platforme

Država vzpostavi platformo za trženje lesnih goriv v Sloveniji. Platformo vzpostavi in upravlja Gozdarski inštitut Slovenije.

Gozdarski inštitut Slovenije bo vzpostavil tudi posebno spletno stran, na kateri bodo vsi ponudniki lesne biomase ponujali svoje produkte. Na spletnih straneh bodo objavljene tudi dobre prakse o kakovosti goriv in tudi informacije glede priprave in prodaje lesne biomase za ogrevanje (tehnologije, varnost, analize, napovedi, potrebe lesne industrije, stanje in zdravje gozdov, tržna poročila in napovedi, ipd.).

Nosilka ukrepa: država

4.1.2.6 Vzpostavitev in delovanje mobilnega demonstracijskega centra za kurjenje v malih kurilnih napravah

Država bo v letih 2017-2018 vzpostavila Mobilni demonstracijski center za kurjenje v malih kurilnih napravah (v nadaljevanju: MDCMKN) s ciljem celovitega prikaza pravilne priprave drv in pravilnega kurjenja v mali kurilni napravi. S prikazom v fizični in digitalni obliki se bo obstoječim in potencialnim uporabnikom malih kurilnih naprav prenašala potrebna znanja in informacije za ekonomično in okoljsko prijazno uporabo malih kurilnih naprav.

Država bo v sodelovanju z občino zagotavljala, da bo MDCMKN deloval po celotni občini s poudarkom na pravilni pripravi drv v zimsko-pomladanskih mesecih ter za pravilno kurjenje v malih kurilnih napravah v mesecih pred začetkom kurilne sezone.

Nosilki ukrepa: država, občina

4.1.2.7 Vzpostavitev in delovanje regijskega energetskega poligona v Novem mestu

Država bo v sodelovanju z izobraževalnim sistemom vzpodbujala vzpostavitev regijskega energetskega poligona, ki bo usmerjen v najsodobnejše rešitve za področje obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije v povezavi z doseganjem ciljev varstva zraka po tem odloku.

Nosilka ukrepa: država

4.1.2.8 Sanacija (sanitarno čiščenje) slovenskih gozdov in uporaba še uporabne lesne biomase kot trdno gorivo v kotlovnica daljinskega ogrevanja

Eden od virov slabše kakovosti lesne biomase so od bolezni ali lokalnih ujm podrti ali poškodovana drevesa v gozdovih, ki jih lastniki gozdov ne spravijo pravočasno, zatem pa se vseeno uporabijo kot kurivo slabše kakovosti (premalo sušeno in »okuženo« z glivami). Drevesa, ki trajno ostanejo v gozdu, so vir novih okužb (kostanj, jesen, lubadar na iglavcih, ...).

Država in občina bosta v sodelovanju z gozdarskim sektorjem, lastniki gozdov ter javnimi podjetji s področja oskrbe s toplotno energijo načrtovali, organizirali in izvajali nekajletne aktivnosti, da se bo les, ki ima še potrebno kurilno vrednost, v celoti pospravil in uporabil kot gorivo v kotlovnica daljinskega ogrevanja.

Les, ki se bo uporabil kot kurivo, bo po predhodni preverbi možnosti izrabe, uporabljen v kurilnicah na lesno biomaso.

Nosilki ukrepa: država, občina

4.1.2.9 Obvladovanje nenadnih velikih presežkov lesne biomase po ujmah in izbruhih bolezni v gozdovih

Zaradi nenadnih ujm (žledolomi, viharji, plazovi) ter občasnih oboletosti gozdov (lubadar, kostanjev rak, šiškarica in druge) je pričakovati dokaj redno zagotavljanje lesa nizkega cenovnega razreda, katerega bo možno predelati v lesne polproizvode (iverka, papirna »kaša«, itd.). En del te lesne mase pa ne bo več uporaben niti za takšno predelavo, ampak bo uporaben samo za lesno biomaso za kurjenje v kurilnih napravah.

Cilj je, da se za lesno-predelovalno industrijo porabi večina tega lesa, preostali del lesa in mehanski ostanki od spravila lesa pa se uporabijo kot kurivo v kotlovnica daljinskega ogrevanja.

Država in občina bosta v sodelovanju z gozdarskim sektorjem, lastniki gozdov ter javnimi podjetji s področja oskrbe s toplotno energijo načrtovala, organizirala in izvajala nekajletne aktivnosti, »pospravljanja« poškodovanega lesa kot odgovor na ujme in bolezni.

Les, ki se bo uporabil kot kurivo, bo po predhodni preverbi možnosti izrabe, uporabljen v kurilnicah na lesno biomaso.

Nosilci ukrepa: država, občina, Zavod za gozdove Slovenije

4.1.2.10 Uporaba zelenih sekancev za ogrevanje v skupinskih kurilnih napravah

Za proizvodnjo toplote in/ali elektrike v večjih sistemih se lahko kot energent uporabljajo zeleni lesni sekanci. To so sekanci, ki imajo večji delež listov in iglic ter drobne vejevine. Vsebnost vode je večja ($w\% > 50\%$), večji je tudi delež fine frakcije. Kot surovina za izdelavo zelenih lesnih sekancev se uporabljajo predvsem sečni ostanki (vejevina, vrhači). Ekonomičnost izdelave zelenih lesnih sekancev je v veliki meri odvisna od tehnologije sečnje in spravila. V Sloveniji ostaja velik del sečnih ostankov neizkoriščen, glavni vzroki pa so predvsem stroški zbiranja in izdelave ter nerazvit trg s takimi sekanci. Trenutno namreč v Sloveniji nimamo večjega odjemalca zelenih sekancev, za razvoj domačega trga ni dovolj samo razvoj povpraševanja, potrebna je tudi analiza tehnoloških rešitev ter ocena realnih

stroškov proizvodnje – torej ocena ekonomičnosti celotne verige (od gozda do končnega skladišča). Praviloma pa so zeleni sekanci najcenejša oblika lesnih goriv, ki je primerna zgolj za uporabo v večjih energetskih sistemih.

Les, ki se bo uporabil kot kurivo, bo po predhodni preverbi možnosti izrabe, uporabljen v kurilnicah na lesno biomaso.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.1.3 Horizontalni ukrepi

4.1.3.1 Lokalni energetski koncept

Lokalni energetski koncept in odlok o načrtu kakovosti zraka se izvajata usklajeno.

Nosilka ukrepa: občina

4.1.3.2 Informiranje in spodbujanje zmanjševanja toplotnih izgub stavb

Z zmanjševanjem toplotnih izgub stavb se zmanjšuje potreba po toploti za ogrevanje, sorazmerno s tem se zmanjšujejo tudi emisije onesnaževal zaradi ogrevanja. Energetska sanacija stavb je glavni dolgoročni ukrep za zmanjšanje onesnaženosti zraka.

Energetska sanacija stavb se lahko spodbuja s subvencijami države.

Občina bo zagotavljala prostore in delovno opremo za dejavnosti energetske svetovalne službe ENSVET. Delo ENSVET-a se bo okrepilo in nadgradilo v smislu obveščanja občanov o možnosti brezplačnih energetskih nasvetov, pridobivanju informacij o nepovratnih sredstvih in posojilih, ki jih Eko sklad, j. s., v okviru svojih dejavnosti namenja za zmanjševanje toplotnih izgub stavb.

Nosilci ukrepa: država, občina, ENSVET

4.1.3.3 Izvaja se energetska obnova objektov v občinski lasti

Občina ima že vpeljeno energetske knjigovodstvo v vseh svojih objektih. Izdelane so tudi energetske izkaznice za večino javnih objektov, ki imajo več kot 50 m² ogrevalne površine.

Na podlagi analiz in energetskih pregledov je za 27 javnih objektov in 1 stanovanjski objekt, ki so v občinski lasti, pripravljen poseben projekt energetske sanacije s prednostno izvedbo sanacije do konca leta 2019.

Nosilki ukrepa: občina, država

4.1.3.4 Natančna evidenca malih kurilnih naprav

Izvajalci dimnikarskih storitev sporočajo evidence kurilnih naprav in izmerjenih vrednostih emisij dimnih plinov (vrsta, tip, starost, moč kurilne naprave, rezultati meritev dimnih plinov, vrsta goriva, vlažnost drv itd.) v posebno spletno aplikacijo (EviDim). Država izvede

povezljivost evidenc o nepremičninah Geodetske uprave Republike Slovenije, evidenc kurilnih naprav in evidenc o energetskih izkaznicah stavb.

Država zagotovi, da so ti podatki direktno dostopni tudi občinam.

Nosilci ukrepa: država, izvajalci dimnikarskih storitev

4.2 Ukrepi na področju prometa

Ukrepi na področju prometa prednostno temeljijo na prehodu (in vračanju) k trajnostni mobilnosti. Pri uporabi motorjev z notranjim izgorevanjem pa se spodbuja zamenjava takšnih motorjev z motorji brez ali z minimalnimi izpusti delcev ter k povečevanju učinkovitosti vseh vrst prometa.

4.2.1 Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni mesta

Občina izvaja Celostno prometno strategijo mesta Novo mesto ter sprejeti načrt trajnostne mobilnosti na območju mesta Novo mesto. Prednostni ukrepi so naslednji:

- spodbujanje kolesarjenja z umestitvijo novih kolesarskih stez in peš prometa na vseh ravneh,
- izboljšanje sistema mestnega potniškega prometa (kakovostne storitve, prestopne točke, informiranje, zagotavljanje varnosti),
- izboljšanje infrastrukture za invalide, da jim postane mestni potniški promet fizično dostopen,
- izboljšanje dostopnosti šol, vrtcev, bolnišnice,
- odprava omejitev gibanja gibalno omejenih oseb na infrastrukturi, javnih površinah in vstopih v javne stavbe in poslovne prostore
- zagotovitev večje prometne varnosti za šolajočo se mladino,
- zmanjšanje nasprotovanj med različnimi oblikami prometa,
- zmanjšanje negativnega vpliva prometa na zdravje,
- povečanje izbire ciljev potovanj s sistemom mestnega potniškega prometa,
- zmanjšanje oziroma ustavitev rasti obsega cestnega prometa,
- urejanje mirujočega prometa. Občina se zavzema za uporabo zbranih parkirnin za ukrepe spodbujanja javnega potniškega prometa in drugih ukrepov za zmanjševanje onesnaženosti zraka,
- razbremenitev prometa v središču mesta z izgradnjo potrebnih obvoznic.

Nosilki ukrepa: občina, država

4.2.2 Izboljšanje mestnega potniškega prometa (MPP)

Občina izboljša učinkovitost mestnega potniškega prometa z naslednjimi ukrepi:

- prenovitev mestnega potniškega prometa s ponovno določitvijo prog in povečanjem pogostnosti voženj, zlasti ob prometnih konicah (ob prihodu in odhodu delavcev in šolajoče mladine),

- v sodelovanju s sosednjimi občinami pregled voženj v primestnem in medkrajevnem prometu in uskladitev obeh vrst prometa (možnost podaljševanja obeh vrst prog obeh),
- ukrepi za destimulacijo uporabe osebnih vozil / stimulacijo uporabe MPP za potovanja znotraj območja mesta (promocija in spodbude za sodelujoče).

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.2.3 Zagotovitev parkiranja koles

Občina zagotovi izgradnjo in ureditev parkirišč za parkiranje in varno shranjevanje koles pred najbolj obiskanimi občinskimi javnimi stavbami v mestu ter na drugih območjih parkiranja koles, država pa zagotovi izgradnjo in ureditev parkirišč za parkiranje in varno shranjevanje koles pred državnimi objekti.

Nosilka ukrepa: občina, država

4.2.4 Nadgraditev obstoječih postaj/postajališč MPP za večjo prometno varnost in standarde kakovosti storitev MPP

Občina zagotovi izboljšanje povezav pločnikov do avtobusnih postajališč za MPP in ureditev varnih dostopov. Nadgradi avtobusna postajališča MPP, da bodo zadoščala sodobnim standardom in bodo lahko dostopna tudi invalidom.

Kakovostno omrežje MPP se zagotovi s pregledom omrežja mestnega potniškega prometa zaradi izboljšanja pokritosti celotnega mesta z dovolj pogostimi vožnjami - z izboljšanjem možnosti prestopov med mestnimi in primestnimi avtobusi ter vlaki.

Občina in podjetje za izvajanje mestnega in primestnega prometa zagotovita na spletnih straneh ažurne - odzivne podatke o voznih redih in realne podatke o prihodu avtobusov na postajališče.

Nosilka ukrepa: država, občina

4.2.5 Trajnostna parkirna politika

Občina zagotovi stimulirana parkirišča (predvidoma na železniški postaji in drugih območjih) za parkiranje avtomobilov, koles in uporabo javnega potniškega prometa z obrobja mesta v središče mesta (park & ride).

Nosilka ukrepa: občina

4.2.6 Urejanje mestnega potniškega prometa

Ob vzpostavitvi ali obnovi voznega parka MPP se pospešeno izvaja nakup ali zamenjava vozil, ki ustrezajo najmanj standardu EEV ali Euro VI. Ukrep se podpira s subvencijami države.

Za povečevanje deleža mestnega potniškega prometa se prilagodi vozni red z možnostjo povečanja pogostnosti odhodov mestnih avtobusov in alternativnih oblik mestnega prometa z uvedbo informacij na elektronski tabli in prilagodi vozne rede avtobusov šolskim urnikom.

Posebna pozornost se nameni povezavam naselij z železniškimi postajami za zadovoljitev potreb po mobilnosti dnevnih migrantov, pri čemer je treba zagotoviti večjo točnost in zanesljivost železniškega prometa. Vozni redi in povezave rednih in šolskih prog prevozov se dodatno uskladijo.

Šolski avtobusi prevažajo tudi druge potnike.

Nosilci ukrepa: občina, država, prevoznik

4.2.7 Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov

Subjekti javnega sektorja in gospodarskega sektorja na območju občine, ki do konca leta 2016 še niso izdelali mobilnostnih načrtov in ki imajo več kot 30 zaposlenih, za svoje potrebe, izdelajo mobilnostne načrte, v katerih določijo ukrepe za povečanje trajnostne mobilnosti.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva na območju občine morajo medsebojno uskladiti ukrepe iz svojih načrtov.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva izvajajo ukrepe iz načrta in po potrebi ažurirajo načrte.

Nosilci ukrepa: občina, država, posamezni subjekti javnega sektorja in gospodarski sektor

4.2.8 Preusmeritev tovornega prometa na železnico

Zaradi večjega števila tovornega prometa, ki ga uporabljajo predvsem večji industrijski obrati, se ocenjuje, da so emisije prahu iz tovornega cestnega prometa dokaj visoke, zato jih je treba bistveno zmanjšati. Vsi nosilci izvajajo ukrepe, da se večji del tovornega prometa preusmeri na železnico.

Nosilci ukrepa: država, izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju občine, Slovenske železnice in Gospodarska zbornica Slovenije

4.2.9 Optimizacija zimskega posipanja in soljenja cest

Ceste se bodo v čim večji meri plužile, da bo manjša potreba po posipanju. Ceste se bo posipalo le s soljo (natrijevim kloridom) oziroma s soljo z dodatki kalcijevih in magnezijev kloridov. Posipanje z drobljenimi kamnitimi agregati je dopustno samo v izjemnih primerih posebnih vremenskih situacij. Ti izjemni primeri se opredelijo v planih zimske službe. Navedeno velja tudi za posipanje površin za pešce. Posip s kamnitimi agregati se še vedno dopusti na malo ali zelo malo obremenjenih cestah nižjega reda na makadamskih voziščih, kjer bi drugačen način zimskega vzdrževanja povzročal prevelike težave pri odvijanju prometa. Ti odseki cest morajo biti opredeljeni v planih zimske službe.

Nosilci ukrepa: občina, država, izvajalci zimske službe

4.2.10 Komunalna vozila in taksi služba

Vozni park komunalnih služb se bo postopoma obnavljal z vozili na stisnjen zemeljski plin ali hibridni pogon ali električni pogon. Dopusten pa je tudi nakup vozil na pogon z notranjim izgorevanjem, ki ustrezajo najmanj emisijskemu razredu Euro VI. Podjetja pripravijo akcijske načrte za uvajanje okolju prijaznih vozil v svoje vozne parke.

Občina določi pogoje za taksi službo in spodbuja le-te k zmanjševanju emisij prašnih delcev.

Občina spodbuja izvajalce dostavnih služb k uporabi okolju prijaznih vozil. Podjetja pripravijo akcijske načrte za uvajanje okolju prijaznih vozil v svoje vozne parke.

Občina spodbuja izvajalce dejavnosti varovanja k uporabi okolju prijaznih vozil. Podjetja pripravijo akcijske načrte za uvajanje okolju prijaznih vozil v svoje vozne parke.

Država zagotovi dodatne spodbude za zamenjavo komunalnih, dostavnih, taksi in drugih vozil.

Nosilci ukrepa: občina, izvajalci občinskih komunalnih javnih služb, taksi služb, dostavnih služb in služb varovanja

4.2.11 Spodbujanje elektromobilnosti in njen preboj

Ne glede na to, da je končni cilj z vidika kakovosti zraka prehod k prevozu blaga po železnici in k trajnostni mobilnosti potnikov, lahko v prehodnem obdobju prehod dizelskih motorjev osebnih avtomobilov k elektromotorjem pomembno prispeva k zmanjšanju izpustov delcev.

Občina in država bosta usklajeno zagotavljali ukrepe za odpravljanje ovir za preboj elektromobilnosti ter spodbujanje elektromobilnosti, zlasti pa še:

- občina bo na svojih zemljiščih omogočila postavitev ustrezne pametne polnilne infrastrukture ob upravnih občinskih objektih, ob objektih upravnih enot, fakultet, študentskih domov, bolnišnic in zdravstvenih domov in drugih objektih občinske in državne javne uprave, kjer imajo občani dnevne opravke. Občina bo po ureditvi - rezervaciji zemljišč ponudila ustrezno usposobljenemu subjektu, ki izvaja dejavnost storitve polnjenja, da postavi ustrezno pametno polnilno infrastrukturo, pri čemer bodo polnilnice delovale pri pobiranju stroškov polnjenja, pobiranja parkirnine ob možnostih sodobnih načinov plačila,
- občina (oziroma upravniki parkirišč z nad 50 parkirnimi mesti) bo na javnih parkiriščih v mestu zagotovila, da bo vsaj 2% parkirnih mest opremljenih z ustrezno pametno polnilno infrastrukturo. Občina bo po ureditvi - rezervaciji zemljišč ponudila ustrezno usposobljenemu subjektu, ki izvaja dejavnost storitve polnjenja, da postavi ustrezno pametno polnilno infrastrukturo, pri čemer bodo polnilnice omogočale uporabo sodobnih načinov plačila,
- občina bo s predpisi uredila, da morajo bodoči investitorji skupnih stanovanjskih stavb od leta 2018 naprej na parkirišč lastnikov stanovanj, kjer je več kot 30 parkirnih mest, zagotoviti na to število parkirnih mest vsaj eno parkirno mesto rezervirano za parkiranje in opremljeno z ustrezno pametno polnilno infrastrukturo,
- občina spodbuja trgovce in gostince, da opremijo parkirne površine z ustrezno pametno polnilno infrastrukturo,

- občina bo spodbujala zamenjavo zastarelih komunalnih vozil z nizkimi emisijskimi razredi EURO z hibridnimi ali elektro vozili, pri čemer bodo komunalna podjetja postopno zagotovila potrebno pametno polnilno infrastrukturo,
- država bo glede na finančne vire za vsaj tri leta zagotavljala ustrezne spodbude za nakup osebnih in poslovnih vozil, avtobusov in komunalnih vozil, pri čemer bo delež spodbud z območji s slabo kakovostjo zraka višji,
- država lahko zagotavlja dodatne spodbude za infrastrukturo za elektromobilnost.

Nosilki ukrepa: občina, država

4.2.12 Izboljšanje cestne infrastrukture, namenjene kolesarjem in pešcem

Izboljša se cestna infrastruktura, namenjena pešcem in kolesarjem ob državnih cestah, da bi omogočili nemotorizirane oblike prevoza iz bližnjih zaselkov. Občina in država izdelata načrt, da se vse kolesarske steze povežejo v enotno omrežje in da se zagotovi izvedbo teh povezav najmanj do konca leta 2019.

Pri pripravi načrta povezovanja državnega in občinskega prometnega omrežja se upoštevajo določila veljavnih občinskih prostorskih aktov, ki določajo urejanje kolesarskih in peš povezav, ki naj sledijo rešitvam veljavnega Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Novo mesto (Uradni list RS, št. 101/09) in sicer:

- uredi se daljinska kolesarska povezava v smeri vzhod – zahod kot del državne kolesarske povezave Rateče – Obrežje in glavna kolesarska povezava v smeri sever - jug kot del državne kolesarske povezave Metlika – Novo mesto – Sevnica. Uredi se medobčinska kolesarska povezava v smeri Novo mesto – Mirna Peč. Omrežje javnih cest (cest, pločnikov in sprehajališč, kolesarskih stez in poti) se povezuje v urejen in varen sistem, opremljen z ustrezno urbano opremo prostora,
- omrežje državnih in občinskih cest se prenovi. Na območjih naselij se v njihovem okviru gradijo povezovalne ceste ter ustrezne ureditve za pešce in kolesarje,
- z rekonstrukcijami oz. novogradnjami se izboljša prometno povezanost med občinskim središčem, lokalnimi središči in ostalimi naselji občine. Zagotovi se dober dostop do območij centralnih in gospodarskih dejavnosti, stanovanjskih območij in območij s turističnim potencialom ali pomenom,
- na območju Novega mesta se ob izgradnji obroča povezovalnih cest, ki se navezuje na potek bodoče trase ceste 3. razvojne osi izvedejo potrebne novogradnje in prenove kolesarskega in peš omrežja,
- omrežje cest se opremi s pločniki, ob pomembnejših prometnicah pa tudi s kolesarskimi stezami. Na območju pomembnejših naselij se ob urbanistično pomembnejših cestah uredijo tudi pločniki in kolesarske steze. Občina v razvojnih in programskih dokumentih določi prednostne povezave med soseskami in med naselji. Primarno se v ta namen navezuje Mali Slatnik in Cikavo, Otočec, Prečno, Kamence, Muhaber. Druga naselja glede na ugotovljen interes in potrebe.

Nosilki ukrepa: država, občina

4.2.13 Omejevanja in umirjanje prometa

Občina izvaja načrt omejevanja in umirjanja prometa – uvajanje »cone 30« na mestnih ulicah, kjer je veliko žrtev prometa in so najbolj ranljivi otroci.

Posebna pozornost bo pri omejevanju in umirjanju prometa poleg prometne varnosti dana še posebej za urejanje problematičnih peš con in izpostavljenih območij za varen in učinkovit kolesarski promet.

Nosilka ukrepa: občina

4.2.14 Odprava zastojev v prometu in zagotavljanje visoke pretočnosti v prometu

V času, dokler zavzemajo osebni avtomobili večino v prevozu oseb, je eden od pomembnih ukrepov odprava zastojev in povečanje prepustnosti v prometu, pri čemer ima še posebno prednost zagotavljanje pretočnosti za MPP.

Na območju občine bo izvedena ustrezna analiza prepustnosti prometa ter bodo na tej podlagi izvedeni ukrepi.

Nosilki ukrepa: občina in država

4.2.15 Spodbujanje uporabe stisnjenega plina

Ekološki vidik je v prometnem planiranju postal eden izmed najpomembnejših postavk pri razvoju in načrtovanju novih rešitev. Za doseganje zelenih okoljskih in tudi ekonomskih ciljev je potrebno ob prometnem planiranju upoštevati tudi smernice razvoja trajnostne mobilnosti, del katerih je uvajanje alternativnih pogonskih goriv. Kot okoljsko, ekonomsko in tehnološko najprimernejše alternativno pogonsko gorivo se vse bolj uveljavlja stisnjen zemeljski plin oz. CNG in LPG.

Uporabo stisnjenega plina je potrebno spodbujati predvsem:

- v mestnem potniškem prometu občine,
- v občinskih javnih gospodarskih službah,
- v ostalih storitvenih panogah (taxi služba, pošta, prevozniki,...),
- v osebem potniškem prometu.

Skladno z zelo načelnimi in splošnimi usmeritvami Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, ter ostalih usmeritev iz področja varovanja zraka je potrebno koncipirati polnilno infrastrukturo z naslednjimi cilji:

- razviti je potrebno tipske polnilne postaje, katere bodo zadostile potrebe (kapacitete polnjenja) veliki večini uporabnikov,
- usmeriti se je potrebno primarno v oskrbo vozil, hkrati pa izkoristiti ostale potenciale stisnjenega plina in polnilne infrastrukture (polnjenje premičnih zalogovnikov za nadomeščanje ekonomsko manj ugodnih energentov,
- ob polnilni postaji za stisnjen plin je potrebno na polnilnico umestiti tudi polnilno postajo za električna vozila z zadostno kapaciteto (hitre polnilne postaje),
- nujno je vključevanje obnovljivih virov energije (biometan),
- objekt mora biti izveden skladno s standardi oz. usmeritvami iz področja učinkovite rabe energije.

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.12.16 Priročnik in promocija varčne vožnje (prilagojen za kakovost zraka)

Država izdela priročnik varčne vožnje s ciljem zmanjšanja porabe goriva, varne vožnje in zmanjšanja izpustov delcev in ga umesti na spletno stran ministrstva o kakovosti zraka.

Država izvaja letno posamične aktivnosti varčne vožnje v različnih oblikah in komunicira na to temo z različnimi deležniki.

Občina se bo na svoj krajevno primeren način vključevala v komuniciranje ter uporabljala izdelan priročnik in druga gradiva, ki jih bo pripravila država.

Nosilki ukrepa: občina, država

4.2.17 Ustanavljanje klubov lastnikov avtomobilov in skupne uporabe avtomobilov

S ciljem zmanjševanja števila avtomobilov bo država v sodelovanju z občino spodbujala in promovirala ustanavljanje lokalnih klubov lastnikov avtomobilov za skupno rabo avtomobilov. Namen skupne uporabe avtomobilov je, da skupinski lastniki avtomobilov skupno načrtujejo deljeno uporabo avtomobilov ter jih tudi skupaj vzdržujejo.

Nosilki ukrepa: država, občina

4.2.18 Zagotavljanje prevoza na klic gibalno oviranim osebam in skupinam ljudi, ki nimajo ali ne želijo imeti osebne avtomobila ter prevoza z območij, kjer ni smiselno imeti MPP z rednim voznim redom (prevoz na »zahtevo«)

Občina bo preverila smiselnost vzpostavitve javnega potniškega prometa na odročnih in manj poseljenih območjih. Če javni potniški promet ni smiselno, bo intenzivno promovirala prevoze na zahtevo in tudi komunicirala z občani s ciljem zmanjšanja uporabe osebnih vozil v gospodinjstvih.

Nosilka ukrepa: občina

4.2.19 Stimulacija prihoda v službo na trajnostni način

Ministrstvo, pristojno za promet, v sodelovanju z ministrstvi pristojnimi za okolje, delo, gospodarstvo, javno upravo in zdravje prouči še druge možnosti stimuliranja prihoda v službo na trajnostni način, vključno z ugodnejšim vračilom potnih stroškov.

Ministrstvo, pristojno za javno upravo, po ugotovitvi novega modela povrnitve potnih stroškov, le-tega takoj uvede v uporabo, ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, ga v sodelovanju z GZS skuša uvesti tudi v gospodarstvo.

Nosilki ukrepa: država, GZS

4.2.20 Zagotavljanje prevoza koles na avtobusih in vlakih v primestnem in medkrajevnem prometu

Ministrstvo, pristojno za promet, v sodelovanju z izvajalci primestnega in medkrajevnega avtobusnega in železniškega prometa, začne v letu 2017 uvajati – zagotavljati prevoz koles na avtobusih in v vlakih.

Nosilka ukrepa : država

4.2.21 Ureditev kolesarskih stez in ureditev cestišč za uporabo koles ter odprava ključnih pomanjkljivosti za množično uporabo kolesarjenja za dnevne opravke

Občina bo nadaljevala z gradnjo kolesarskih stez in odpravljala pomanjkljivosti.

Nosilka ukrepa: občina

4.2.22 Sprotna in intenzivna promocija novih kolesarskih stez

Občina bo skupaj z drugimi deležniki (kolesarske mreže, športna združenja, organizacije s področja varovanja okolja, organizacije s področja varovanja zdravja, turistična združenja, ipd.) sprotno ob »otvoritvi« kolesarskih stez, kolesarskih prireditvah (in športnih in rekreacijskih) in ob vseh priložnostih ter zlasti ob začetku kolesarskih sezone, promovirala kolesarjenje za prevoz v službo in po dnevnih opravkih.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vsa gradiva in promocijski material označijo z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, označbami kakovosti zraka v Sloveniji ter navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje – prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

Nosilki ukrepa: država, občina

4.2.23 Sprotna in intenzivna promocija uporabe MPP

Občina bo skupaj z drugimi deležniki (upokojska združenja, delodajalci, organizacije s področja varovanja okolja, organizacije s področja varovanja zdravja, turistična združenja, ipd.) sprotno ob »otvoritvi« novih avtobusnih prog, ob uvedbi novih avtobusov in ob vseh priložnostih ter zlasti ob začetku šolske sezone, ob začetku študijskega leta in drugih priložnostih promovirala MPP za prevoz v službo in za dnevne opravke.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vsa gradiva in promocijski material označijo z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, označbami kakovosti zraka v Sloveniji ter navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje – prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

Nosilki ukrepa: država, občina

4.2.24 Ureditev pločnikov, varni prehodi za pešce in odprava ključnih pomanjkljivosti za množično uporabo peš hoje za dnevne opravke

Občina bo pregledala večino poti – pločnikov in prehodov za pešce, ki jih bi lahko potencialno dejansko uporabljalo več pešcev za dnevne opravke (delo v službo, prihod v šole, prihod do državnih-občinskih in javnih mest, prostočasne aktivnosti, trgovine in lokali, parki,...) ter ugotovila ključne pomanjkljivosti, kot so: manjkajoči deli pločnikov; ovire na pločnikih; nepravilno ali pomanjkljivo postavljeni prehodi za pešce; neosvetljeni deli cest;

nevarna križanja; luknje na cestah in škropljenje pešcev ob dežju; pomanjkljivosti čiščenja pločnikov pozimi; itd).

Na osnovi analize bo občina začela odpravljati vse pomanjkljivosti.

V občini se bodo vzpostavile peš cone, skupaj z ukrepi omejevanja in umirjanja prometa.

Občina bo skupaj z državo promovirala nove peš cone in komunicirala z občani, da bodo nove peš cone dejansko začeli dnevno uporabljati in s tem zmanjšali dnevno uporabo avtomobila.

Nosilka ukrepa: občina

4.2.25 Promocija – kampanje:

a) pešhoje in pohodništva

Občina ter država bodo skupaj z drugimi deležniki (upokojenska združenja, delodajalci, organizacije s področja varovanja okolja, organizacije s področja varovanja zdravja, turistična združenja, kulturna društva, ipd.) ob prilikah pohodništva ob množični udeležbi in drugih prilikah promovirale pešhojo in pohodništvo tudi v funkciji dnevne uporabe hoje v službo in drugih opravkov, vključno s kombinacijo uporabo MPP (pešhoja do postajališč in postaj) s ciljem, da bi kakovost zraka ostala ustrezna.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vsa gradiva in promocijski material označijo z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, označbami kakovosti zraka v Sloveniji ter navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje – prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

b) pešhoje in tekaštva – maraton

Občina bo skupaj z drugimi deležniki (športna društva, kulturna društva, pohodniška društva, organizatorji športnih prireditev in maratonov, delodajalci, organizacije s področja varovanja okolja, organizacije s področja varovanja zdravja, turistična združenja, ipd.) sproti ob pohodih, tekaških tekmah in prireditvah ter ob maratonih in ob vseh prilikah promovirale pešhojo in pohodništvo tudi v funkciji dnevne uporabe hoje v službo in drugih opravkov, vključno s kombinacijo uporabo MPP (pešhoja do postajališč in postaj) s ciljem, da bi kakovost zraka ostala ustrezna.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vsa gradiva in promocijski material označijo z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, označbami kakovosti zraka v Sloveniji ter navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje – prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

c) pešhoje in planinarjenja

Občina in država bosta skupaj z drugimi deležniki (upokojenska združenja, delodajalci, organizacije s področja varovanja okolja, organizacije s področja varovanja zdravja, turistična združenja, planinska društva ipd.) promovirale pešhojo in pohodništvo tudi v funkciji dnevne uporabe hoje v službo in drugih opravkov, vključno s kombinacijo uporabo MPP (pešhoja do postajališč in postaj) s ciljem, da bi kakovost zraka ostala ustrezna.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vsa gradiva in promocijski material označijo z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, označbami kakovosti zraka v Sloveniji ter navedbo, da ministrstvom pristojno za okolje podpira (in sofinancira) področje – prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

Nosilki ukrepa: država, občina

4.2.26 Kolesu prijazna vrtec in šola

Vrtci in osnovne šole, so na področju prometa glede načina prihoda/ prevoza otroka v šolo ali vrtec eden večjih povzročiteljev oziroma sprožilcev slabe kakovosti zraka, zato je zelo pomembno, da se izkoristijo vse možnosti za izboljšanje kakovosti zraka tudi na tem področju.

Občina bo v sodelovanju z vsemi vrtci in šolami na svojem območju preučila vse možnosti drugega načina prihoda ali prevoza otrok v vrtec in šolo.

Občina bo v sodelovanju z vrtci in šolami odpravila na gravitacijskem območju prevoza otrok vse ovire in vzpostavila vse potrebne pogoje, da se bo delež otrok prihoda v vrtec in šolo, peš, s kolesom ali z javnim potniškim prometom, zelo povečal.

Nosilka ukrepa: občina

4.2.27 Peš v šolo in vrtec

Otroci iz vrtcev in otroci iz (nižjih razredov) osnovnih šol se morajo vrniti k več pešhoji, kar pomeni zlasti manj voženj z avti njihovih staršev.

Občina bo v sodelovanju z vrtci in osnovnimi šolami ter »skupnostmi staršev« dogovorila ukrepe, ki bodo povečali pešhojo v vrtce in šole:

- preveritev varnostnih okoliščin in izvedba ustreznih ukrepov,
- preveritev prometnovarnostnih okoliščin in izvedba ustreznih ukrepov,
- odstranitev vseh »logističnih« ovir in preprek od gravitacijskih območij na poti do šole,
- vzpostavitev vseh potrebnih infrastrukturnih objektov in naprav za učinkovit in varen prihod otrok v šolo.

Občina bo v sodelovanju s starši ter šolami ponovno preverila ustreznost zagotavljanja avtobusnih prevozov otrok v šolo in jih po potrebi spremenila s cilji, da se nepotrebni avtobusni prevozi v bližini šol ukinejo; da se na oddaljenih območjih, kjer ni avtobusnega prevoza v šolo le-ta na novo uvede, predvsem pa da se celotne generacije mladih skupaj s starši spet zavejo pešhoje, kot najbolj naravnega premikanja človeka.

Nosilka ukrepa: občina

4.2.28 Uvedba izposoje koles v občini

Občina bo uvedla sistem izposoje koles najmanj na treh lokacijah.

Država lahko zagotovi dodatne spodbude za uvedbo sistema v občini.

Nosilki ukrepa: država, občina

4.2.29 Izboljšanje cestne infrastrukture

Država pospeši izgradnjo ceste, načrtovane z državnim prostorskim načrtom "3. razvojna os jug", rekonstrukcija križišča Belokranjske ceste, obvoznica Regrča vas.

Nosilka ukrepa: država.

4.2.30 Omejevanje hitrosti na avtocestah in hitrih cestah na območjih s slabo kakovostjo zraka v času, ko agencija razglasi čezmerno onesnaženost

Omeji se hitrosti na odsekih avtocest na območju občine in avtocestnih odsekov, ki se priključujejo nanj, v času ko agencija razglasi čezmerno onesnaženost.

Agencija z uporabo modela COPERT ocenjuje, da so emisije delcev iz osebnega motornega prometa s povprečno sestavo vozil v Sloveniji pri hitrosti 110 km/h za četrtno manjši kot pri hitrosti 130 km/h. Pri zmanjšanju hitrosti s 130 km/h na 90 km/h pa je zmanjšanje emisij delcev kar 40%. Znižanje hitrosti zmanjša tudi obremenitve s hrupom, manjše so poraba goriva in emisije toplogrednih plinov, obenem pa je varnost udeležencev prometa večja ob nezmanjšani pretočnosti cest. Poskrbljeno bo za nadzor in uveljavljanje omejitev hitrosti.

Država bo ob uvedbi ukrepa in še pred prvo naslednjo sezono preseganj intenzivno komunicirala z javnostmi o pripravi in izvajanju ukrepa.

Ukrep se bo začel izvajati na območju preseganja najmanj do konca leta 2019.

Cilj izvajanja ukrepa je, da se skrajšajo obdobja in število večdnevni zaporednih preseganj dnevnih mejnih vrednostmi in znižajo ravni delcev PM₁₀ v zunanjem zraku.

Nosilka ukrepa: država

4.3 Ukrepi na drugih področjih

4.3.1 Podporni in drugi ukrepi

4.3.1.1 Povečanje učinkovitosti javne uprave za boljšo kakovost zraka

Izraba možnosti svetovnega spleta za delovanje javne uprave in celotnega javnega sektorja ter javnih služb.

Javna uprava, celoten javen sektor in javne službe lahko za svoje delovanje bolje izkoristijo možnosti svetovnega spleta za manjše obremenjevanje okolja, tudi na področju kakovosti zraka.

Javna uprava, javni sektor in javne službe bodo izrabile vse možnosti, ki jih omogoča svetovni splet, da bodo zasebni in poslovni uporabniki lahko urejali svoje zadeve z navedenimi subjekti javnega sektorja na daljavo preko svetovnega spleta brez, da bi morali fizično oditi do poslovnih prostorov teh subjektov.

V ta namen bodo navedeni poslovni subjekti v naslednjih treh letih prenesli še večji delež svojega poslovanja preko svetovnega spleta in bodo potrebe, da bodo zasebni in poslovni uporabniki hodili k njim fizično, prepolovili.

Nosilci: država, občina in vsi subjekti javnega sektorja ter javnih služb z njune pristojnosti

4.3.1.2 Ozelenitev mesta

Na površine rastlin se adsorbirajo delci in na ta način pripomorejo k znižanju koncentracij delcev v zraku. Rastline absorbirajo tudi druga onesnaževala, kakor so dušikovi oksidi in ozon in tako pripomorejo k izboljšanju kakovosti zraka. Zelene površine prispevajo tudi k zmanjševanju mestnega toplotnega otoka, izboljšajo mikroklimo in so eden izmed ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam. Obstoječe zelene površine v mestu se skrbno varujejo, hkrati pa se pri načrtovanju novih zelenih površin upošteva njihov pomen za kakovost zraka tako pri obsegu novih zelenih površin kakor tudi pri izbiri vrst zasajenih rastlin. Posebna pozornost se namenja zasajevanju območij ob avtocesti.

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.3.1.3 Delovanje posebnega spletnega mesta za kakovost zraka in njegovo izboljševanje

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino vzdržuje in nadgrajuje spletno mesto za kakovost zraka z naslednjimi vsebinami:

- pomen kakovosti zraka;
- pomen čistega zraka za zdravje;
- letni podatki o preteklih emisijah in temeljne značilnosti teh emisij glede na čas (analize, trendi ipd.) in podatki o učinkih ukrepov;
- viri emisij po skupinah (male kurilne naprave, promet, industrija in drugi viri);
- ukrepi za izboljšanje kakovosti zraka, ki jih lahko v vsakodnevem življenju izvajajo posamezniki in gospodinjstva;
- kratkoročni ukrepi, ki so predvideni pri nekajdnevem zaporednem in visokem preseganju mejnih vrednosti;
- dostop do tega odloka;
- povezave na druga spletna mesta s področja vsebin kakovosti zraka (EU, organizacije civilne družbe s področja kakovosti zraka, evropska mesta in regije);
- povezave na spletna mesta občine v zvezi s kakovostjo zunanjega zraka kontaktni podatki.

Za uspešno uporabo informacij s spletnega mesta se izvaja promocija spletnega mesta in se informacije sporočajo gospodinjstvom tudi na druge načine.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.3.1.4 Izvajanje stalne medsektorske sociološko-ekonomske analize kot podlage za načrtovanje ukrepov

Ministrstvo, pristojno za okolje, izvaja stalno medsektorsko sociološko-ekonomsko analizo o socioloških, ekonomskih in drugih okoliščinah ter pogojih za ravnanje ljudi in gospodinjstev glede kakovosti zraka. Na podlagi rezultatov analize je treba letno čimbolj natančno načrtovati uporabo virov za izboljšanje kakovosti zraka ter spremembe načrtov za kakovost zraka.

Nosilka ukrepa: država

4.3.1.5 Izobraževanje in ozaveščanje o kakovosti zunanjega zraka

Ministrstvo, pristojno za okolje, ministrstvo pristojno za zdravje in občine skupaj izvajajo akcije izobraževanja in ozaveščanja javnosti – kampanje o kakovosti zraka in o tem odloku takoj po sprejetju tega odloka.

Kampanje so osredotočene vsakokrat na drug in konkreten vidik kakovosti zraka.

Nosilki ukrepa: država, občina

4.3.1.6 Preprečevanje ognjemetov v času kurilne sezone

Ognjemeti v času kurilne sezone zelo poslabšajo kakovost zraka za več dni zaporedno.

Občina se odpoveduje ognjemetu v času kurilne sezone.

Občina bo proučila možnost, da namesto ognjemetov izvaja ob priložnostih svetlobne laserske predstave. Občina skuša doseči, da navedeno zamenjavo namesto ognjemetov osvojijo vsi subjekti na območju občine, ki bi radi izvajali ognjemet.

Občina bo krajevno in časovno primerno vse poslovne in druge subjekte ter občane na območju preseganj v času morebitnih priprav na ognjemet ozaveščala o škodljivosti ognjemetov za kakovost zraka in zdravje ljudi ter drugih škodljivih vplivih na okolje, vključno s problemi domačih in divjih živali.

Občina bo vse potencialne pripravljavce in izvajalce ognjemetov pravočasno skušala prepričati, da se ognjemeti ne bodo izvajali.

Država bo v obdobju izvajanja ukrepa v sodelovanju z občino komunicirala za enak cilj.

Nosilka ukrepa: občina

4.3.1.7 Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte

Občina zagotavlja vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v vse svoje akte tako, da načrtovanje in izvajanje aktov zajema tudi ukrepe za boljšo kakovost zunanjega zraka iz tega odloka in drugih predpisov, ki vplivajo na kakovost zraka.

Nosilka ukrepa: občina

4.3.1.8 Spodbujanje in promocija tehnoloških rešitev za izboljšanje kakovosti zraka na področju URE in OVE ter trajnostne mobilnosti

Država bo skupaj z znanostjo in gospodarstvom spodbujala tehnološki razvoj za izboljšanje kakovosti zraka na področju URE in OVE ter trajnostne mobilnosti v Sloveniji ter zagotavljala ustrezne spodbude (oziroma se bo pri ustreznih razpisih kot ena od prednostnih učinkov upoštevalo tudi izboljšanje kakovosti zraka), tako da bodo inovacije na teh področjih takoj uporabljene za izboljšanje kakovosti zraka v Sloveniji, uporabljene pa bodo tudi za tržni preboj na svetovnem tržišču.

Nosilka ukrepa: država

4.3.1.9 Prostorsko načrtovanje skladno s potrebami izboljšanja kakovosti zraka

Uporaba prostora in načrtovanje njegove uporabe bistveno vplivata tudi na kakovost zraka, tako z vidika učinkovitosti ogrevanja poslovnih in zasebnih stavb, kot trajnostne mobilnosti. Dosedanje prostorsko načrtovanje je do sedaj premalo upoštevalo problematiko kakovosti zraka s teh dveh vidikov in je premalo prispevalo h kakovosti zraka.

Občina bo pri prostorskem načrtovanju upoštevala potrebe kakovosti zraka in bo načrtovala predvsem zaokrožena in strnjena območja poselitve, ki bodo omogočala stroškovno učinkovito daljinsko ogrevanje ali uporabo plina in toplotnih črpalk. Območja bodo načrtovana tudi tako, da bodo omogočala učinkovito uporabo JPP, kolesarstva in pešhoje, oziroma zmanjšala potrebo po dnevni uporabi osebnega avtomobila.

Nosilka ukrepa: občina

4.3.1.10 Izdelava videoprodukcij, digitalnih in animiranih vsebin s področja kakovosti zraka in njihovo posredovanje javnosti

Z namenom izboljševanja kakovosti zraka se bodo pripravile ustrezne in konkretne videoprodukcije in digitalizirane (ter animirane) oblike vsebin po tematskih sklopih s področja kakovosti zraka.

Vsebine bodo trajno dostopne na spletnih mestih ministrstva in organov v sestavi in posredovane območjem preseganj ter vsem občinam v Sloveniji.

Posamične vsebine bodo preko komuniciranja ministrstva z javnostmi ob posebnih prilikah (začetek kurilne sezone, nenadni dogodki, ob sprejemu posamičnih predpisov s področja kakovosti zraka,...) večkrat posredovane preko televizijskih medijev.

Nosilka ukrepa: država

4.3.1.11 Določitev skrbnika izvajanja tega odloka v občini

Občina in ministrstvo, pristojno za okolje, določita za namen koordinacije izvajanja ukrepov med različnimi področji pomembnimi za izvajanje tega odloka v občini in z namenom usklajenega izvajanja tega odloka, skrbnika (upravitelja) tega odloka v enem mesecu po sprejetju tega odloka.

Nosilka: država, občina

4.3.2 Ukrepi gospodarstva

4.3.2.1 Izvajalci gospodarskih dejavnosti

Izvajalci gospodarskih dejavnosti se zavedajo pomena kakovosti čistega zraka za okolje in zdravje ljudi, zato aktivno pristopijo k zmanjševanju trdih delcev, ki izvirajo iz obratovanja naprav, ki jih upravljajo. Priporoča se izvajanje predvsem ukrepov, ki so navedeni v nadaljevanju.

Nosilci ukrepov: izvajalci gospodarskih dejavnosti (pravne in fizične osebe), ki imajo svoje obrate na območju občine, ter gospodarska in obrtno podjetniška zbornica.

4.3.2.2 Uveljavitev sistema ravnanja z okoljem

Izvajalci gospodarskih dejavnosti izvedejo usposabljanje za uveljavitev sistema ravnanja z okoljem v vseh podjetjih (po lastnih finančnih in kadrovskih zmožnostih), ki vključujejo pripravo načrta za usposabljanje, organizacijske prilagoditve in investicije.

4.3.2.3 Spodbujanje tehnologij BAT– Best Available Technology (najboljših razpoložljivih tehnik)

Izvajalci gospodarskih dejavnosti v okviru BAT spodbujajo tehnologije, ki najmanj obremenjujejo zrak z delci PM₁₀.

4.3.2.4 Zmanjševanje prašenja pri prevozu sipkega tovora

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo, da prevoz sipkega tovora v glavnem poteka v pokritih tovornjakih ali cisternah.

Pri pretovoru trdnih snovi je treba paziti na:

- popolno ali v pretežni meri zaprtje prostorov, kjer se izvaja pretovor;
- odsesavanje lijakov na presipnih mestih;
- uporaba učinkovitih sistemov filtriranja in zbiranja delcev iz ubežnih emisij (filtri);
- kontrolirano delovanje odsesovalnih naprav;
- uporaba vetrobranov pri pretovoru na odprtem;
- prepoved pretovora pri visokih hitrostih vetra (določiti mejo v m/s);
- prilagajanje višine iztresa spreminjajoči se višini nasutja;
- prašenje – megličenje z vodo na izstopnih odprtinah in v zbirnih lijakih;
- tesnjenje mest, kjer lahko nastane ubežna emisija.

Priporoča se, da izvajalci gospodarskih dejavnosti v večji meri in po lastnih zmožnostih zagotavljajo kontrolirano izvajanje pretovora sipkega tovora v cisterne, s čimer se zmanjšajo enkratni izpusti sipkega tovora v okolico. Priporoča se tudi zagotavljanje naslednjih aktivnosti: zapiranje strojev in druge opreme za obdelavo trdnih snovi (mletje, mešanje).

4.3.2.5 Zaščita površin z različnimi odprtimi materiali

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zaščitijo in preprečujejo odnašanje prašnih delcev z vseh odprtih površin zemljišč.

4.3.2.6 Skupne naloge občine in gospodarstva

Občine bo vse večje gospodarske subjekte povabila, da skupaj pregledajo možnosti skupnih aktivnosti za izboljšanje kakovosti zraka.

Nosilki: občina, gospodarstvo

4.4 Kratkoročni ukrepi

Kratkoročni ukrepi se izvajajo zaradi skrajšanja obdobj s preseženimi dnevnimi mejnimi vrednostmi PM₁₀ v zunanjem zraku. Kratkoročni ukrepi vsebujejo priporočila občanom in institucijam, da v okviru svojih možnosti začasno zmanjšajo emisije delcev pri uporabi prometnih sredstev in kurilnih naprav za ogrevanje ter drugih naprav, ki oddajajo večje količine delcev.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino pripravi zloženko s priporočili občanom za zmanjševanje emisij PM₁₀ v času prekomerne onesnaženosti s PM₁₀, vključno s priporočili o ravnanju v času prekomerne onesnaženosti za zmanjševanje vplivov na zdravje. Zloženka vsebuje tudi druge informacije o onesnaženosti zraka na območju občine.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z resornimi ministrstvi pripravi pravne podlage za učinkovitejše izvajanje kratkoročnih ukrepov z namenom, da se podelijo pooblastila občini, ki ji omogočajo, da v času preseganj mejnih vrednosti lahko omeji promet, način ogrevanja gospodinjstev in sprejme še druge kratkoročne ukrepe (npr. prepove ognjemete na območju celotne občine).

Nosilci ukrepa: občina, država, povzročitelji obremenitve.

5. Drugi podatki

V skladu s 1.10 točko priloge 7 Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11 in 8/15) so vsi razpoložljivi podatki ali njihovi viri, ki niso vsebovani v tem odloku objavljeni na spletni strani ministrstva, pristojnega za okolje (http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/zrak/).

OBRAZLOŽITEV

I. UVOD

Pravna podlaga (besedilo, vsebina zakonske določbe, ki je podlaga za izdajo predpisa)

Pravna podlaga za sprejetje načrta za kakovost zraka je Uredba o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. [9/11 in 8/15](#)), ki v prvem odstavku 15. člena določa:

"Vlada sprejme načrt za kakovost zraka na določenih območjih, podobmočjih ali v aglomeracijah, če ravni onesnaževal v zraku presežejo katero koli mejno ali ciljno vrednost iz priloge 2 in priloge 3 te uredbe ter sprejemljivo preseganje mejnih vrednosti iz priloge 3 te uredbe, razen če so mejne vrednosti presežene zaradi resuspenzije delcev po zimskem posipanju ali soljenju cest iz prejšnjega člena."

Poleg navedenega je pravna podlaga tudi 24. člen Zakona o varstvu okolja v zvezi s sprejemanjem ukrepov v degradiranem okolju ter šestega odstavka 23. člena ZVO-1 v zvezi z omejitvami dejavnosti..

Rok za izdajo predpisa, ki ga določa zakon

Rok za pripravo načrta določa šesti odstavek 15. člena Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. [9/11 in 8/15](#)), in sicer:

"Minister predloži načrt za kakovost zraka Evropski komisiji najpozneje dve leti po koncu leta, v katerem je bilo zabeleženo prvo preseganje."

Splošna obrazložitev v zvezi s predlogom predpisa, če je potrebna

Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto je pripravljen na podlagi 24. člena Zakona o varstvu okolja in predpisa, ki ureja kakovost zunanjega zraka. Na območju občine so presežene dnevne mejne vrednosti ravni PM₁₀ v zraku. Namen načrta za kakovost zraka je v skladu s predpisom, ki ureja kakovost zunanjega zraka, z ukrepi zagotoviti skladnost z mejnimi vrednostmi.

Odlok določa:

- območje, ki je zaradi čezmerne onesnaženosti zraka s PM₁₀ uvrščeno v razred največje obremenjenosti,
- ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀,
- spremljanje učinkov izvajanja, spremembe in čas izvajanja ukrepov,
- odgovorne organe za pripravo in izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka,
- obveznost priprave podrobnejšega programa ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀,
- program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov.

Odlok vsebuje več kakor 40 ukrepov, ki so razvrščeni v tri stebre:

ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije;

ukrepi na področju prometa;

ukrepi na drugih področjih.

Predstavitev presoje posledic na posamezna področja, če te niso bile celovito predstavljene v predlogu zakona

Izvajanje načrta za kakovost zraka bo bistveno izboljšalo kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto in s tem ublažilo tudi čezmerne posledice za zdravje ljudi. Ukrepi se dopolnjujejo z blaženjem podnebnih sprememb in podpirajo cilje na področju energetike. Za izvajanje načrta bodo potrebna sredstva iz državnega proračuna, a bo zaradi dodatne pritegnitve sredstev občanov in gospodarskih subjektov doseglo večstranske učinke. Menimo, da bodo socialni učinki izvajanja programa pozitivni.

Izjava o skladnosti predloga predpisa s pravnimi akti Evropske unije in primerjalna preglednica, če gre za prenos direktive

II. VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV PREDLAGANIH REŠITEV

Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto se novelira zaradi potrebe po nadgradnji obstoječega odloka o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto z novimi ukrepi, pri čemer osnovna strategija in pristop, ki so v do sedaj veljavnem odloku, ostanejo v veljavi še naprej.

V tem smislu gre na področju malih kurilnih naprav, ki so še naprej večinski vir delcev, za ukrepe URE in OVE, na področju prometa pa za prehod k trajnostni mobilnosti.

Na področju ogrevanja in malih kurilnih naprav se uvajajo nekateri novi ukrepi, da bi se dosegla celovitost ukrepov in ki se nanašajo zlasti na ravnanje gospodinjstev ne samo z malimi kurilnimi napravami, ampak tudi z lesom in gozdom.

Na področju trajnostne mobilnosti se ukrepi nadgrajujejo zlasti z uvajanjem komunalnih vozil z emisijskim razredom EURO VI, uvedbo učinkovitega sistema izposoje koles, prav tako gre za bližnji preboj elektromobilnosti, ki pa zahteva ustrezno infrastrukturo.

Finančni viri za izvajanje ukrepov v odloku ostajajo enaki, to so sredstva države, občine, podjetij in gospodinjstev.

Država bo še naprej zagotavljala ustrezne spodbude iz Sklada podnebnih sprememb in iz kohezijskih sredstev 2014-2020, pri čemer se načrtujejo v Podrobnejšem programu ukrepov, ki ga bo sprejela Vlada, nekatere novosti, kot so npr. spodbude za nakup toplotnih postaj za priključevanje na daljinsko ogrevanje ali pa spodbude za uvedbo sistemov za izposajo koles v občini.

V tem odloku ima država tudi ambicijo, da v t.i. tehnološkem ukrepu doseže razvoj nekaterih naprav za izboljšanje kakovosti zraka v Sloveniji (da bi bili boljši in cenejši od konkurenčnih produktov iz drugih držav ter bi se proizvajali doma), kar pomeni tudi pozitivne gospodarske učinke ob dovolj velikih ambicijah nosilcev razvoja iz podjetniškega sektorja, da te produkte tržijo na globalnem tržišču.

PODROBNEJŠI PROGRAM UKREPOV IZ ODLOKA O NAČRTU ZA KAKOVOST ZRAKA NA OBMOČJU MESTNE OBČINE Novo mesto

Št.ukrepa	Ukrep	Dodatna pojasnila	VIR SPODBUDE: K-kohezija, P-podnebni sklad, EZ	Celotna vrednost projekta	Financiranje občina				Financiranje država				Drugi subjekti			
					2017	2018	2019	Skupaj občina	2017	2018	2019	Skupaj država	2017	2018	2019	Skupaj drugi
4.1.1.1	Širitev plinovodnega omrežja			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.1.2	Priključevanje objektov na plinovodno omrežje		EZ	181.890	0	0	0	0	60.630	60.630	60.630	181.890	0	0	0	0
4.1.2.1	Dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z ustreznnejšimi kurilnimi napravami in drugimi načini ogrevanja z obnovljivimi viri energije	O skupne vsote 5.000.000 EUR po Programu sklada za podnebne spremembe se ocenjuje, da bo samo za območja preseganj skupno zagotovljeno polovico sredstev. Višina spodbud za območja preseganj bo višja, sama razdelitev med območji preseganj je načelna in odvisna od samega interesa gospodinjestev ob razpisu.	P	454.728	0	0	0	0	151.576	151.576	151.576	454.728	0	0	0	0
4.1.2.2	Svetovanje in informiranje občanom za boljše posluževanje malih kurilnih naprav in merjenje vlažnosti lesne biomase			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.2.3	Izobraževanje in vzpostavitev posebnega spletnega mesta za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah	Gradiva pripravlja MOP skupaj z drugimi resorji, občina dostavlja tiskana gradiva gospodinjestvom.		5.000	1.667	1.667	1.667	5.000	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.2.4	Izvajanje poostrenega nadzora nad kurjenjem odpadkov			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.2.5	Zagotavljanje kakovosti lesnih goriv v malih kurilnih napravah preko skupne spletne platforme	Skupno je za pripravo platforme predvideno 25.000 EUR (za vse načrte skupaj). Načelno torej za en načrt deljeno s sedem.	P	3.571	0	0	0	0	1.190	1.190	1.190	3.571	0	0	0	0
4.1.2.6	Vzpostavitev in delovanje mobilnega demonstracijskega centra za kurjenje v malih kurilnih napravah			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.2.7	Vzpostavitev in delovanje regijskega energetskega poligona v Novem mestu			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.2.8	Sanacija (sanitarno čiščenje) slovenskih gozdov in uporaba še uporabne lesne biomase kot trdno gorivo v kotlovnica daljinskega ogrevanja			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.2.9	Obvladovanje nenadnih velikih presežkov lesne biomase po ujmah in izbruhih bolezni v gozdovih			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.2.10	Uporaba zelenih sekancev za ogrevanje v skupinskih kurilnih napravah			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12139	Lokalni energetski koncept			12.139	12.139	0	0	12.139	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.3.2	Informiranje in spodbujanje zmanjševanja toplotnih izgub stavb			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.3.3	Izvoja se energetska obnova objektov v občinski lasti	Konkretna višina sredstev in delež spodbude države bo znana ob razpisu.	K	4.140.967	1.099.256	0	0	1.099.256	1.124.813	0	0	1.124.813	1.916.898	0	0	1.916.898
4.1.3.4	Rezervacija območij za nizkoenergetsko gradnjo masivnih lesenih objektov ogrevanih z obnovljivimi viri energije energije zasnovanih in postavljenih z upoštevanjem vrednosti in meril v okolju mesta razpoznane identitetne – tradicionalne arhitekture	Slo bo za kombinacijo sredstev različnih investorjev. Višina sredstev bo znana ob sami pripravi projekta.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.3.5	Natančna evidenca malih kurilnih naprav			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SKUPAJ URE IN OVE EURE			4.798.295	1.113.062	1.667	1.667	1.116.395	1.338.209	213.396	213.396	1.765.002	1.916.898	0	0	1.916.898
PROMET																
4.2.1	Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni mesta			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.2.	Izboljšanje mestnega potniškega prometa (MPP)	Nakup avtobusov emisijkega razreda Euro VI, delež državne spodbude je 80% brez DDV		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.3	Zagotovitev parkiranja koles		K	400.000	0	30.000	30.000	60.000	0	170.000	170.000	340.000	0	0	0	0
4.2.4	Nadgraditev obstoječih postaj/postajališč JPP za večjo prometno varnost in standarde kakovosti storitev JPP		K	462.500	0	0	37.500	37.500	0	212.500	212.500	425.000	0	0	0	0
4.2.5	Trajnostna parkirna politika		K	1.754.382	295.000	329.166	329.166	953.332	0	400.525	400.525	801.050	0	0	0	0
4.2.6	Urejanje javnega potniškega prometa	Nakup avtobusov emisijkega razreda Euro VI, delež državne spodbude je 80% brez DDV	P	567.500	33.953	33.953	26.677	94.583	169.765	169.765	133.387	472.917	0	0	0	0

[illegible]

4.3.1.4	Izvajanje stalne medsektorske sociološko-ekonomske analize kot podlage za načrtovanje ukrepov			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.1.5	Izobraževanje in ozaveščanje o kakovosti zunanjega zraka			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.1.6	Preprečevanje ognjemetov v času kurilne sezone			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.1.7	Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.1.8	Spodbujanje in promocija tehnoloških rešitev za izboljšanje kakovosti zraka na področju URE in OVE ter trajnostne mobilnosti			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.1.9	Prostorsko načrtovanje skladno s potrebami izboljšanja kakovosti zraka			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3.1.10	Izdelava videoprodukcij, digitalnih in animiranih vsebin s področja kakovosti zraka in njihovo posredovanje javnosti															
4.3.1.11	Določitev skrbnika izvajanja tega odloka v občini															
4.3.2.1	Izvajalci gospodarskih dejavnosti															
4.3.2.2	Uveljavitev sistema ravnanja z okoljem															
4.3.2.3	Spodbujanje tehnologij BAT															
4.3.2.4	Zmanjševanje prašenja pri prevozu sipkega tovora															
4.3.2.5	Zaščita površin z različnimi odprtimi materiali															
4.3.2.6	Skupne naloge občine in gospodarstva															
	SKUPAJ DRUGI UKREPI			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	CELOTNI PROGRAM			12.290.945	1.789.141	696.912	727.136	3.213.188	2.560.271	2.218.483	2.382.105	7.160.859	1.916.898	0	0	1.916.898